

המציאות היהודית

יב – כו אלול תשס"ה • דו ירחון של ועד הקהילות היהודיות מרומניה

ראש השנה ויום כיפור 5766

במהדורה הנוכחית מקדישים עמוד לחגי ראש השנה ויום כיפור 5766, וזוכרים בכמה קטעי מחשבה של מנהיגים רוחניים גדולים של היסטוריה הקהילה היהודית מרומניה: הרב הראשי ז.י. נימירובר, דר' מ. בק, הרב הראשי אלקסנדרו שפרן, הרב הראשי דר' מוזס רוזן. מצרפים למחשבותיהם את

הערכות של הרב הגדול מנחם הכהן, משכיל וחכם של ימינו. תכשיטי החשיבה האלה, מרשימים בעומקם, ביופי הביטוי הספרותי, ברגישות הנפש, הם מלווים בברכות חמות לראש השנה היהודית לכל הקהילה מנשיא הפדרציה החדש, דר' אורל וינר ומהרב הגדול מנחם הכהן. העמוד המוקדש לחגים הגדולים היהודיים כולל גם כתבה על הסמינריונים הנערכים לקראת ראש השנה וליום הכיפור ע"י קרן "חבד לובביצ'י".

פתיחת מוזיאון השואה מצפון טרנסילבניה והמרכז הרב-תרבותי

בשימלאו סילבניה נערכה באוירה טקסית פתיחת מוזיאון השואה הראשון מטרנסילבניה, בהשתתפותם של נצולי שואה רבים, נציגי הממשלה, השלטונות המקומיים, דיפלומטים משגרירויות ישראל, ארה"ב והונגריה. המרכז יהיה גם מרכז חינוך הצעירים עם תפקיד רב-תרבותי. מארגני האירוע: קרן "Jewish Architectural Heritage" מניו-יורק והתאחדות לזכרון "חבראיקה" נושפלאו, שניהם עם דר' אלקס חכט, בועד ההנהגה, והוא הספונסר העיקרי והמארח של האירוע.

בוקרסט, 20-21 ספטמבר 2005 כנס הבחירות של הנהגת הפדרציה של הקהילות היהודיות מרומניה

בדיונים בהמשך לאחר דוח פעילות הפדרציה בשנתיים האחרונות, ובדוח ועדת הצנזורים. הנושאים המרכזיים של הדיונים: • המודעות לכך שהפדרציה היא אירגון מאוד מסודר והדאגה לא לקלקל את המבנה; • הסתגלותם של החיים הקהילתיים לשינוי החיים החברתיים הרומניים והבין-לאומיים; • מציאת פתרונות חדשים להגדלת הרווחים של הפדרציה והיעילות הטובה יותר של ההוצאות; וכ"ד. באופן קבוע בנאומים התבטא הכרת תודה לעו"ד יוליאן סורין, נשיא ביניים של הפדרציה, ומזכיר כללי, על פעילותו היוצאת דופן ולארגון "ז'יוינט" ולדר' זבי פיין על המאמצים להבטיח קיום החיים היהודיים ברומניה. לאחר הבחירות החפשייות נבחרו ההנהגה החדשה של הפדרציה, ועד ההנהגה וועדת הצנזורים. במעמדי הנשיא, סגן הנשיא ומזכיר כללי נבחרו דר' אורל וינר, המהנדס פאול שורץ והמהנדס אלברט קופרברג. סיום הכנס היה גם התחלה חדשה, מכיון שמיד לאחר פרסום התוצאות נערכה הפגישה הראשונה של ועד ההנהגה החדש לבחירת ועד הנהלה.

הכנס הראשון של הפדרציה בתקופה שלאחר המלחמה, הנערך בתנאי חרות מלאה ולפי כל הקריטריונים של דמוקרטיה, זכה בהשתתפותם של נציגי שלטונות המדינה: אנדרי למני, מזכיר המדינה לדתות, שקרא את מסר פרופסור אדריאן יורגולסקו, שר התרבות והדתות; פרופסור ורוז'אן פמבוקצ'יאן, נשיא הקבוצה הפרלמנטרית של המיעוטים הלאומיים. השתתפו בכנס גם הגב' רודיקה רדיאן גורדון, שגרירת מדינת ישראל ברומניה וטובה בין נון, סגן הנשיא של קרן "קריטטה". נאומו של עו"ד יוליאן סורין, נשיא ביניים של הפדרציה, הוכיח את הקיום המנחים שהיו וחייבים להישאר במרכז זימת הלב של הפדרציה: שמירת הזהות והגנת גאוות האוכלוסייה היהודית מרומניה. ביטוי ההוקרה כלפי המנהיגים הגדולים של יהדות רומניה במשך הזמנים וההערכה כלפי עו"ד יוליאן סורין, נשיא ביניים בתפקיד היו נושאים עיקריים במילים של הרב הגדול מנחם הכהן, ושל דר' זבי פיין, מנהל תוכנית "ז'יוינט" ברומניה. הודגש הצורך בהמשכיות ובאחדות בגיוון ושוני. הרעיונות נמצאו גם

"המכון הלאומי לחקר היסטוריה השואה הינו מכון מדיני רומני"

האלוף מיהאי יונסקו

בהתאם להחלטה ממשלתית הוקם מכון לחקר היסטוריה השואה ברומניה. המנהל, האלוף מיהאי יונסקו, מונה לאחר פרסום המשרה הפנויה, היה סגן הנשיא של הועדה הבין-לאומית לחקר השואה (ועדת ויזל). בראיון רחב לכתב-העת שלנו, הוא ציין את היעדים העיקריים של המכון. האלוף יונסקו הדגיש שהקמת המכון נעשה בעקבות המלצות ועדת ויזל להמשך והעמקת המחקרים בנושא השואה, כאשר תוצאותיהם ישמשו לבניית תוכניות חינוך לדורות הצעירים מרומניה. המכון מקבל את התמיכה הכספית של ממשלת רומניה, הוא מכון רומני, ולא מכון הקהילה היהודית. היסטוריה השואה ברומניה, הוא העריך, הוא חלק בלתי נפרד מהיסטוריה העם הרומני, היא חשובה לחברה הרומנית, למדינה הרומנית, מכיון שכך היא תוכל להכיר את עברה, את האמת ההיסטורית הכוללת, היא תוכל להגיע למודעות ולקבל את העובדה שחייבים לקבל אחריות על העבר, עם כל הטוב והרוע, מכיון שאין אפשרות ללכת אל העתיד תוך כדי שכחת העבר.

מצב האומנים והסופרים בזמן השואה

הרשימה הנקרא "סופרים יהודיים שעבודותיהם אסורים במכירה או במציאה בספריות בתי הספר או ציבוריות, במוסדות, בהתאחדויות ובמפעלים המפרסמים ומוכרים פרסומים מהסוג הזה" פורסמה במוסדות ציבוריים בנובמבר 1942. במבט מקרוב נתן לראות שלא כל הסופרים היהודיים זהו. לכן בעתון "קורנטול" 5 בנובמבר 1942 נעשה קריאה לכל אלה המכירים את השמות האמיתיים ואת השמות הבדויים של הסופרים היהודים שלא נכללו ברשימה שיגלו מיד אותם למשרד הנהלת התעמולה. כך אלה שחושבים שרשימות שחורות הופעלו רק בתקופת הקומוניזם לא מכירים את המציאות ההיסטורית מתקופת הטוטאליטריות של אנטונסקו. הסופרים שנכללו ברשימות השחורות רק בגלל היותם יהודים, היו למעשה "רשומים בין הנציגים הגדולים של הספרות הרומנית כחלק אורגני של משפחה יחידה של כשרונות מסורים לקידום הספרות הלאומית" (לפי מרין בוקור).

תערוכה "אהרן 60 שנה"

העולם האלגנטי של גלריה "אליאנס-ציריאק" מרחוב קדראה בסטיליאי מס' 80-94 מארח הסתיו, ספטמבר - אוקטובר, התערוכה של חמש מתלמידותיו לשעבר של מ.ח. מקסי, שהתאספו עם בכוונה לכבד את מורהם במילוי 60 שנה מסיום לימודיהם. האומניות מיצגות את כל התחומים האומנותיים החזותיים: אבה צירבו - גרפיקה, מריה קונסטנטין - צבעי מים, יבון חסן - שטיחי קיר, אלמה רדלינגר - ציור, לליה זואף דוד - פיסול. כל אחת מהן עברה דרך אישית, בהתאם לכישוריה וכולן מציגות את תוצאות הלימוד הפורה שהתקבל בזמן, פיתח את רוחם בהתאם לרגישות המודרנית, מנע מהם את השגרה ואת החיקוי. נאומו של הגב' יבון חסן בפתיחה הביע את הוכרתן על ההדרכה, הזכיר זכרונות יפים של המורה, וגם של תלמידים אחרים מהתקופה.

טודור בנוש במרחב יצירתו

טודור בנוש, יותר מ-30 שנה חי בנוז'יאן-סור-מרן, צרפת, ומוכר כאומן פעיל: צייר, גרפיקאי, מגלף. שמו מופיע לעיתים קרובות בפרסומים ידועים, מ"לה מונד" או "לה פיגארו" עד "די צייט" או "ניו-יורק טיימס". ביקורו של גיאור שרנבוביץ מלאכה שלו היה הזדמנות להיזכר בדרכו למען הקהל מארץ הולדתו, דרך הנרשם בכבוד במסורת אמו, המשוררת מריה בנוש.

